

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

M A J 1 9 9 7 / 5

▲ DOMAČE NOVIČKE ● Knjižnica Andragoškega centra Slovenije - po petih letih dela in selitvi v novi prostor ● Dr. Vida A. Mohorčič Špolar - članica izvršnega odbora ESREA ● Potek raziskovalne naloge "Evalvacija politike izobraževanja delovne sile s poudarkom na izobraževanju brezposelnih - 2. del" ● Obiski študijskih krožkov II ● In kaj je novega na Borzi ● Gorenjska bogatejša za dve novi središči za samostojno učenje ● Kurikularna prenova izobraževanja ● Ugotavljanje stanja na področju izobraževanja odraslih ● O delu Programske kurikularne komisije za programe iz 7. člena ZOI ● Novička o delu Programske komisije za osnovno izobraževanje odraslih ● Velik dogodek za enote za izobraževanje odraslih na srednjih šolah ● S kongresa pedagoških delavcev ● Vloga klasifikacij v prenovi poklicnega izobraževanja ● Letni posvet andragogov ▲ S POTI ● Mednarodno srečanje v Princetonu (ZDA) ▲ KOTIČEK JE VAŠ ● Študijski krožki na Postojnskem ● Dan Zemlje na Gori ▲ IŠČEMO PRAVE IZRAZE ● Delavnica ali dejavnica ▲ POSVETI, KONFERENCE ● 4. letna konferenca EDINEB ● Kako uspevati v 21. stoletju ▲ OBVESTILO ● Razpis nagrad Republike Slovenije na področju šolstva za leto 1997 ▲ PREBRALI SMO ZA VAS ● Ustvarjanje vseživljenjskih učnih skupnosti ▲ IN MEMORIAM ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije, Urednik: Peter Monetti

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni biltén za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvenih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali teče vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Besedila lektorira Marjana Kunej, Novičke tiska Tiskarna Štok.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 444 978, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

RFC-822: tajnistvo.saec@infosol.mss.edus.si

DECnet: RAZOR::LJACRS

DOMAČE NOVIČKE

Knjižnica Andragoškega centra Slovenije

Po petih letih dela in selitvi v novi prostor

Že nekaj obiskovalcev je ob prihodu v knjižnico vprašalo, ko so videli knjige na policah (trenutno jih je nekaj več kot 2500), ali so to vse knjige, ki jih imamo. V šali sem jim odgovoril, ali jih potrebujejo več. Vsekakor sodi naša knjižnica med najmanjše, in to ni nič presenetljivega. V njej šele pet let zbiramo publikacije z ozkega, specjalnega (od tod tudi oznaka za tovrstne knjižnice) področja - izobraževanja odraslih. Poleg teh je tudi nekaj beriva o izobraževanju otrok oziroma mladine, psiholoških in socioloških temah, gospodarstvu, vodenju in organizaciji poslovanja, razvoju kadrov in drugem.

Nove knjige smo kupovali glede na denarne možnosti. Presenetljivo veliko knjig smo dobili v dar. Od organizacij, ki so nam podarile knjige, naj omenim Državni inštitut za nadaljevalno izobraževanje odraslih za Anglijo in Wales (NIACE), Enoto za pismenost in temeljne spremnosti odraslih iz Londona (ALBSU, sedaj Basic Skills Agency), Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja (CEDEFOP), Inštitut za izobraževanje odraslih iz Salzburga, Dokumentacijski center Unescovega mednarodnega urada za izobraževanje iz Ženeve, Learning Resources Network (LERN) iz ZDA, od posameznikov pa gospoda Jindra Kulicha iz Vancouvera, gospo Carol E. Kasworm iz Univerze Tennessee, Knoxville, gospoda Petra Jarvisa iz Univerze Surrey in gospoda Jožeta Valentinciča.

Gospod Jože Valentincič nam je podaril zbirko knjig o izobraževanju odraslih, ki jih je sam napisal, ki sodijo v temeljna domača dela s tega področja in jih seveda ni mogoče več kupiti. Ker je razprodanih vrsta knjig, ki sodijo med temeljna dela o izobraževanju odraslih in ki jih takšna knjižnica mora imeti, smo se odločili, da jih fotokopiramo (brez strahu pred sankcijami po zakonu o avtorskih pravicah).

Pri pripravi seznama tujih časnikov in revij, ki smo jih naročili, smo se temeljito poglobili in premislili ter posvetovali, da bi izbrali res najboljše. Trenutno smo naročeni na 30 tujih časnikov in revij ter 29 domačih. Poleg teh smo zaprosili vse, ki izdajajo brezplačne časnike in revije o izobraževanju odraslih, da nas uvrstijo na seznam prejemnikov, da bi čim več izvedeli, kaj se dogaja po svetu. Oddolžiti se jim poskušamo z našim biltenom Novičke (v angleškem jeziku); navsezadnje se tudi mi lahko s čim pohvalimo.

Velika večina publikacij, tako knjig kot časnikov in revij, je v angleškem jeziku. Tu in tam se pojavi kakšen obiskovalec, ki zna nemško; literatura v nemškem jeziku tako ostaja neuporabljena. Spomnim se obiskovalke, ki je iskala literaturo o verskem izobraževanju v Avstriji, toda v angleškem jeziku; seveda bi našla več, če bi prišlo v poštev tudi slovstvo v nemščini. Knjig v francoskem, španskem, italijanskem jeziku sploh ne naročam, saj bi ostale neprebrane.

Med zunanjimi obiskovalci je največ študentk andragogike, običejno nas tudi študentje drugih fakultet, ki se ukvarjajo z izobraževalnimi temami pri dodiplomskem ali poddiplomskem študiju, raziskovalci pa tudi "izvajalci" izobraževanja odraslih.

Z vpeljavo skupnega računalniškega kataloga slovenskih knjižnic COBISS so največ pridobile ravno specialne knjižnice. Njihov fond je tako postal dosti bolj "dostopen" v knjižnični ponudbi, povečala se je izposoja, s tem pa tudi izkoriščenost naložbe v nakup strokovne literature.

Naša knjižnica, kot podobne knjižnice, se torej ne bo hvalila s količinskimi kazalniki tj. številom enot in številom obiskovalcev. Naša odlika bo kakovost: da bomo nabavljali najboljše knjige in revije o izobraževanju odraslih ter jih obdelali tako, da bodo uporabniki čim večkrat in čim laže našli prave.

Vabljeni torej v preurejeno knjižnico ob "starih" urah: pondeljek in četrtek od 14. do 16. ter sredo in petek od 10. do 12. ure. Lahko pa nas obiščete tudi ob drugem času, če se prej dogovorite s knjižničarjem (telefon 061 444 978).

Peter Monetti, ACS

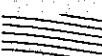
Dr. Vida A. Mohorčič Špolar - članica izvršnega odbora ESREA

V Evropskem združenju raziskovalcev izobraževanja odraslih (ESREA) so to pomlad volili nove člane izvršnega odbora. Od petnajstih nominiranih kandidatov, ki so jih lahko predlagali člani organizacije ESREA in so bili nominirani s podpisi, so člani med predlaganimi kandidati po dopisni poti izvolili dvanajst novih članov.

V izvršni odbor so bili tako za naslednje mandatno obdobje izvoljeni (imena navajamo po abecednem vrstnem redu):

Peter Alheit
Gerhard Bisovsky
Etienne Bourgeoise
Agnieszka Bron
Pierre Dominice
Ramon Flecha
Henning Olesen
Kjell Rubenson
Vida A. Mohorčič Špolar
Richard Taylor
Jukka Tuomisto
Alexandra Withnall

Med člani izvršnega odbora je tako dosedanjega člena Zorana Jelenca, ki tokrat ni kandidiral, zamenjala dr. Vida A. Mohorčič Špolar. S tem je Slovenija ohranila kontinuiteto v tem pomembnem organu organizacije evropskih raziskovalcev.

Ker organizacijo ESREA bralci Novičk že dobro poznate, je ne bomo vnovič predstavljali. Naj še enkrat poudarimo, da je Slovenija po številu članov v organizaciji kar precej močno zastopana, enako pa lahko rečemo tudi za našo dejavnost v organizaciji.

Imenovanje predstavnice Slovenije, dr. Vide A. Mohorčič Špolar za članico ESREA je priznanje tako za njo osebno kot tudi za slovensko andragogiko in Andragoški center Slovenije.

Čestitamo!

dr. Zoran Jelenc, ACS

Potek raziskovalne naloge "Evalvacija politike izobraževanja delovne sile s poudarkom na izobraževanju brezposelnih - 2. del"

Seznaniti vas želimo s potekom raziskovalne naloge Evalvacija politike izobraževanja delovne sile s poudarkom na izobraževanju brezposelnih - 2. del, ki poteka na Andragoškem centru v sodelovanju z Republiškim zavodom za zaposlovanje.

Namen raziskovalne naloge je ugotoviti učinkovitost vključevanja brezposelnih v izbrana izobraževalna programa USO Natakarski pomočnik in Word for Windows za obdobje 1995/96. Dobiti želimo mnenje vseh, ki so sodelovali pri uresničevanju dveh izbranih izobraževalnih programov; zato smo v raziskavo uvrstili šest subjektov, in sicer: svetovalce zavoda za zaposlovanje; vodje (odgovorne) za izbrana izobraževalna programa v izobraževalnih organizacijah; brezposelne, ki so se izobraževali; delodajalce, ki so zaposlili brezposelne po uspešno opravljenem izobraževanju; odgovorne za izobraževanje brezposelnih na Republiškem zavodu za zaposlovanje in odgovorne za izobraževanje odraslih na Ministrstvu za šolstvo in šport.

V drugi polovici aprila smo začeli anketirati svetovalce zavoda za zaposlovanje in vodje izbranih izobraževalnih programov v izobraževalnih organizacijah. Opravili smo vse intervjuje na zavodu za zaposlovanje (18 intervjujev) in v izobraževalnih organizacijah (60 intervjujev).

V maju nadaljujemo anketiranje brezposelnih in delodajalcev. Anketiranje (bo) poteka(bo) po pošti. Za program USO Natakarski pomočnik bomo anketirali 272 brezposelnih, za program Word for Windows pa 20 odstotni vzorec od 330 brezposelnih, ki so se izobraževali v letu 1995/96.

Na tem mestu se želimo zahvaliti vsem svetovalcem območnih enot Republiškega zavoda za zaposlovanje in odgovornim za izbrana izobraževalna programa v izobraževalnih organizacijah, da so si vzeli čas ter nam sporočili svoje izkušnje in mnenja o izpeljevanju izobraževalnih programov za brezposelne.

O nadaljnjem poteku in izidih raziskovalne naloge vas bomo obveščali v prihodnjih izdajah Novičk.

Vilma Malečkar, ACS

Obiski študijskih krožkov II

Prazniki, ki so bili presenetljivo sončni in topli, so za nami. Dali so nam novih moči in zagon za delo, tako da se potovanja in obiski v posameznih študijskih krožkih nadaljujejo in prav tako tudi spoznavanje različnih krajev in prijetnih ljudi. V aprili, ki je bil zaradi praznikov bil nekoliko krajiš, smo obiskali krožka v Ajdovščini, krožek v Ljubljani in Radovljici.

V Ajdovščini so bili naši gostitelji mentorji in vodja iz Zveze prijateljev mladine. Tam potekajo trije krožki: Za srečo staršev in njihovih otrok, mentorica Ada Bačar, Utrinki s podeželja, mentorica Kristina Valič, in Budanje nekoč in danes, mentorica Irena Kodele Krašna. Obiskali smo zadnja dva krožka, ki zelo zavzetno obravnavata zgodovino in običaje kraja, v katerem deluje posamezen krožek - Kamnje in Budanje. Delo vseh treh krožkov uspešno usklajuje voditeljica krožkov Jana Bočina.

V Ljubljani smo obiskali Zvezo društev za cerebralno paralizo - Sonce. Tudi pri njih imajo tri krožke: Prostovoljno delo, mentorica Cvetka Zadnikar, Neodvisno in samostojno življenje invalidov, mentorica Alenka Danko, in Ustvarjam - torej sem, mentorica Jelka Bratec. Obiskali smo samo krožek Ustvarjam - torej sem, v katerem člani krožka, ki so iz vse Slovenije, skupaj pripravljajo in oblikujejo ustvarjalne programe za svoje varovance. Programe nazorno pokažejo in jih pogosto tudi sami preskusijo. Vse krožke vodi Marija Božič.

Zadnji predpraznični obisk je bil v Radovljici, pri Društvu za zdrav osebnostni razvoj. V njem izpeljujejo tri krožke: Vezenje starih gorenjskih motivov, mentorica Marija Ribič Turk, Likovna ustvarjalnica - slikanje na steklo, mentorica Sonja Porenta, in Urejanje vrta, mentorica Irena Pungerčar, ki krožke tudi vodi. V krožku Urejanje vrta, ki smo ga obiskali, članice preučujejo možnosti za ureditev zelenjavnega in cvetličnega vrta, ki je primerna za Gorenjsko, preučujejo pa tudi možnosti za ureditev balkonov, ki so zdaj že znani po svoji izjemni urejenosti in bogati okrašenosti s cvetlicami.

V maju imamo že napovedane številne obiske, tako da vseh tistih, ki so načrtovali naš obisk v maju in nam tega doslej še niso sporočili, verjetno ne bomo utegnili obiskati; obiske bomo nadaljevali še v juniju, to pa je tudi zadnji mesec, ko še obiskujemo krožke.

Za konec naj spomnimo, da je poročila o delu študijskega krožka (obrazec ACSSK/8) treba oddati do 15. julija 1997. Čeprav se nam zdi ta čas zdaj še dokaj daleč, bo julij tukaj še preden se bomo tega zavedeli, in zato se nanj pravočasno pripravimo.

mag. Slavica Černoša, ACS

In kaj je novega na Borzi?

Borza znanja, eden najstarejših projektov Andragoškega centra, že peto leto živi in se živahno razvija v zadovoljstvo njenih uporabnikov. 3500 ljudi, včlanjenih v Borzo znanja, ponuja ali išče že okrog 5300 različnih vrst znanja.

V Sloveniji delujejo že tri borze, v Ljubljani (KOŽ - Delavska knjižnica), Mariboru (Doba) in Novem mestu (RIC Novo mesto), 4. junija pa se jim bo pridružila še četrta, v Slovenj Gradcu.

Ker potekajo pogovori večidel po telefonu, je manj pomembno, kje je posamezna borza, po drugi strani pa je spet res, da borza ni le nekakšen mehanizem, ki bi sprejemal, urejal in prenašal podatke o ljudeh, ki znanje imajo, in tistih, ki ga iščejo. Zlasti s svojim delovanjem po javnih občilih posredno ali neposredno spodbuja lokalno prebivalstvo k učnim in izobraževalnim akcijam. Idealno bi bilo, da bi imela svojo borzo znanja vsaj vsaka regija. Na Ministrstvu za šolstvo in šport menijo, da za takšno rešitev nismo dovolj bogati in tako smo se dogovorili za srednjo pot. Ministrstvo bo podpiralo razvoj in delovanje štirih borz, in sicer treh, ki že delujejo (v Ljubljani, Mariboru in Novem mestu) in četrte v primorski regiji, ko se bo našel ustrezni nosilec. Štiri borze bodo tako geografsko pokrile celotno Slovenijo: ljubljanska Ljubljano in okolico ter Gorenjsko, mariborska Štajersko, Prekmurje in Koroško, novomeška Dolenjsko z Belo krajino, Posavje in Zasavje, prihodnja primorska borza pa Primorsko, Severno-primorsko, Obalno-kraško in Notranjsko regijo.

Seveda pa s tem ostajajo odprte možnosti za nadaljnji razvoj regionalnih in lokalnih borz, in to s strokovnega stališča vsekakor podpiramo. Pogoj pa je, da imajo takšne borze zagotovljen denar za svoje delovanje, saj izhajajoč iz konceptualne zasnove, borza znanja ne sme biti tržni projekt. Njene storitve morajo biti brezplačne, saj je namenjena resnično najširšemu krogu uporabnikov. Pri tem računamo zlasti na lokalne oblasti (mogoče je seveda tudi drugačno sponzorstvo), saj bodo z novim zakonom pridobile tudi namenska sredstva za izobraževanje. Ostane le še vprašanje, koliko posluha za takšne dejavnosti imajo posamezniki, ki delujejo v lokalni upravi. Posamezni primeri že kažejo, da se zadeve zboljujejo. Tako bo Borza znanja v Slovenj Gradcu nastala prav zaradi razumevanja tamkajšnjega župana.

Ker upamo, da to ne bo le osameli primer, pričakujemo, da se bo razvilo sčasoma več takšnih borz. S takšno vizijo v mislih smo se lotili problema celotnega borznega omrežja in se odločili, da imajo vse borze, ne glede na vire financiranja, enak položaj, vloge in naloge (četudi ne v enakem obsegu), ljubljanska borza pa poleg tega prevzame vlogo osrednje borze, ki dodatno opravlja tiste skupne dejavnosti, ki so pomembne za celotno omrežje borz.

Ko bodo borze po internetu povezane v enoten sistem, bomo lahko govorili tudi o tehničnem medmrežju. Upamo, da se bo ta pomembna sprememba zgodila kmalu, saj so ovire predvsem denarne narave. Na internet se bo namreč mogoče priključiti šele, ko bo posodobljen računalniški program, s pomočjo katerega borza deluje. To pa zahteva precej denarja. Ministrstvo za šolstvo in šport obljublja, da ga bo našlo.

Irena Benedik, ACS

Gorenjska bogatejša za dve novi središči za samostojno učenje

Težko je reči, zakaj se središča za samostojno učenje razvijajo, le v nekaterih regijah, res pa je, da imajo prebivalci Gorenjske kar lepe možnosti, da se spoprimejo z učenjem na drugačen način. Delujejočim središčem v Domžalah, Radovljici (središče sicer trenutno ne deluje, oblijubljajo pa, da bo v kratkem zopet zaživelo), Škofji Loki in Tržiču sta se pridružili še dve.

Osemindvajsetega marca je zasebna jezikovna šola Evropa Bled odprla središče na Bledu. Odprtja se je udeležilo nekaj časnikarjev, dogodku pa je bilo posvečeno nekaj časa tudi na lokalni televiziji. Manj zanimanja so pokazale krajevne oblasti, saj se srečanja, kljub povablu, ni udeležil noben predstavnik lokalne uprave. Morda dogodek res ni usodnega pomena za blejsko skupnost, verjamemo pa, da bo krajanom odprl nove, sveže možnosti za njihovo učenje in razvoj. To pa je gotovo v prid lokalni upravi, zato upamo, da bo projekt po svojih močeh v prihodnje podpirala.

Sicer pa je v središču na voljo pet učnih mest, tri so opremljena z multimedijskimi računalniki, dve pa z avdio- in videonapravami. V središču se bodo za zdaj ljudje lahko učili le tuje jezike, kasneje pa nameravajo ponudbo razširiti. Zdajšnjo skromno ponudbo multimedijskih jezikovnih programov bodo dopolnjevali v skladu z denarnimi možnostmi, tisti, ki doma še niso priključeni na svetovno medomrežje, pa lahko deskajo po internetu v središču.

Mesec kasneje, natančneje 25. aprila, pa so odprli središče v Mengšu, v zasebnem izobraževalnem podjetju Mi Amigo. V središču so tri učna mesta, eno opremljeno z multimedijskim računalnikom, povezanim z internetom, dve pa z avdio- in videonapravami. Bogato ponudbo klasičnih učbenikov in drugega knjižnega gradiva dopolnjuje za zdaj še skromna ponudba programov na CD-ROMu, vendar v Mi Amigu zatrjujejo, da se bo kmalu povečala. Poleg jezikov se bodo ljudje lahko učili tudi računalništva.

Skrbno pripravljen program odprtja so v Mi Amigu dobro izrabili kot medijsko akcijo in ta je pritegnila kar nekaj časnikarjev, med drugim tudi TV Kranj in TV3; to je nedvomno zelo pomembno, saj še tako prijetno urejena in opremljena središča ne pomenijo nič, dokler ne privabijo tistih, ki so jim namenjena. Za to pa se je včasih treba kar precej potruditi. Obema ustanovama želimo veliko zadovoljnih uporabnikov.

Irena Benedik, ACS

Kurikularna prenova izobraževanja

Področna kurikularna komisija za izobraževanje odraslih načrtuje svojo majsko sejo v drugi polovici meseca, torej takrat, ko bodo tokratne Novičke že pripravljene za tisk.

Tako bomo o njenem delu, predvsem pa o delu programskih komisij poročali v naslednji številki. Prav te komisije so zdaj sredi najintenzivnejšega dela, ki se je od oblikovanja programov dela, evidentiranja programov za prenovo in od začetnih seznanitev s problemi na posameznem področju že pred časom prevesilo v kar številne določne naloge, raziskave, primerjave in analize.

Omenjene dejavnosti so v skladu z dinamiko poteka kurikularne prenove. Ta je, vsaj tako kot je bila časovno začrtana, v resnici in vsebinsko pa morda malo manj, toda vendarle, že nekje na sredini izpeljave. Morda je prav zato pravi čas, da opozorimo na nekatere vidike njenega dozdajšnjega poteka. Ker zbornik Kurikularna prenova, ki ga je marca izdal Nacionalni kurikularni svet, glede na naklado najbrž večini naših bralcev ni dostopen, potek prenove z vsemi dilemami in nadaljnjjimi cilji predstavljamo s povzetkom uvodnega prispevka dr. Ivana Svetlika, predsednika Nacionalnega kurikularnega sveta. Tudi sam prispevek ima naslov *Sredi kurikularme prenove in ima dva dela: Dileme vodenja prenove in Kaj naj bi se v izobraževanju zares spremenilo?* Dileme in odgovori so povzeti na kratko, taki:

Obsežne reforme izobraževanja in radikalni posegi vanj zmeraj prinašajo tudi nevarnosti. Žal le-te prinaša tudi neodzivanje na številne in burne spremembe v drugih podsistemi družbe. Dilema med stabilnostjo in nujnimi spremembami je in bo pričujoča tudi v potekajoči kurikularni prenovi, posebno zato, ker gre pri njej za več kot zgolj za reformo sistema. Spreminja namreč vsebino in način izobraževanja. Kljub temu v zvezi s tem nevarnost radikalnih in preveč hitrih posegov le ni tolikšna, kakor se zdi (in se skuša prikazati, op. p.). Ne gre namreč za neki prelom, temveč za dopolnjevanje, za formalno raven sprememb, ki jim dajejo vsebino izobraževalni proces, organizacija dela v šolah, pripravljenost in usposobljenost učiteljev, učbeniki, oprema idr.

Uresničevanje kurikularne prenove, ki bi se uspešno odzivala na razvojne in družbene spremembe, ni lahko delo. Ni enotnih modelov, ki bi jim lahko sledili, marsikje je znanja o problemih izobraževanja premalo, pa še pogledi na njihovo reševanje, so zelo različni, tako tradicionalni kot sodobnejši. Kakor koli že, pa je, ne glede na družbeno in politično občutljivost, kurikularna prenova predvsem strokovno vprašanje. Učne načrte pripravljajo strokovnjaki in praktiki s posameznih področij, NKS sodeluje kot koordinator in tam, kjer sega kurikularna prenova preko izobraževanja in kjer jo je treba povezati z razvojnimi vprašanji. O strokovnih vprašanjih se resda ne odloča na referendumih in javnih shodih, vendar sta udeleženost stroke ter njena avtonomnost v prenovi vseeno tolikšni, da glede tega ne bi smelo biti očitkov.

In kaj naj bi se s prenovo v izobraževanju zares spremenilo? Za dr. Svetlika sta tu na prvem mestu povečana avtonomija in strokovna odgovornost šol in učiteljev, ki naj bi zmanjšala paternalizem države - tak, ki napravi šole in učitelje neoodgovorne, neiniciativne in nezainteresirane. Drugi tak cilj je doseči večjo stopnjo povezanosti med disciplinarnimi znanji, tudi z združevanjem predmetov (pri tem se zaradi raznih bojazni v prenovi najbolj zatika, op. p.) ali vsaj z večjim meddisciplinarnim povezovanjem. Največ živčnih razprav je bilo doslej v zvezi s spodbujanjem skladnega telesnega in duševnega razvoja posameznika kot naslednjim ciljem. Ta se je v končni fazi spremenil v statusni boj za število ur, ki je prav gotovo v nasprotju z dodatnim ciljem - preprečiti preobremenjenost in utrujenost učencev.

Uresničitev navedenih ciljev pa je pogoj za postopno doseganje tudi tistih širših ciljev, ki so s stališča delovanja izobraževalnega sistema najpomembnejši. Z njihovim navajanjem končujemo povzetek besedila dr. Svetnika. Naj nam bodo vodilo in pomoč pri samosposraševanju glede našega izobraževalnega dela, drugim dejavnikom pa v opomnik glede njihove družbene odgovornosti v izobraževanju:

- večja stopnja vključenosti otrok, mladine in odraslih v izobraževanje ter večja stopnja prehodnosti oziroma uspešnega končevanja izobraževalne poti;
- priprava učencev za kakovostno življenje, poklic in vseživljenjsko izobraževanje, torej na to, da bodo motivirani za nadaljnje pridobivanje znanja in da se bodo naučili, kako se je treba učiti;
- večja kakovost in trajnost pridobljenega znanja, z ohranjanjem funkcionalne pismenosti vred in
- mednarodno primerljivi standardi in raven znanja državljanov Slovenije.

mag. Janko Berlogar, ACS

Ugotavljanje stanja na področju izobraževanja odraslih

V Sloveniji že nekaj časa pospešeno poteka prenova izobraževalnih programov: programe naj bi izboljšali in jih prilagodili zahtevam, ki jih postavljajo pred nas sodobni čas in izzivi prihodnosti. Tudi Področna kurikularna komisija za izobraževanje odraslih in predvsem programske komisije, ki delujejo v njenem okviru, so torej pred odgovorno nalogo prenavljanja programov za izobraževanje odraslih. Preden se lotimo temeljite prenove teh programov, bi radi ugotovili, kako je z njimi v resnici. Zato smo v okviru Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih pripravili vprašalnik, tega bo vsaka programska komisija še prilagodila posebnim potrebam svojih programov in ga poslala učiteljem in učiteljicam, ki v teh programih poučujejo. Z vprašalnikom želimo ugotoviti, kaj menijo učitelji o zdajšnjih programih: kaj je v njih dobro in kaj bi bilo potrebno korenite prenove. Zanimajo nas predvsem učni cilji, standardi znanja, učbeniki, načini preverjanja znanja, izpeljave in morebitna druga vprašanja, ki se odpirajo in za katera je mogoče zdaj pravi čas, da se razrešijo. Zato bi radi izrabili priložnost in prosili vse, ki boste ta vprašalnik prejeli, da si vzamete nekaj vašega časa in ga izpolnite. Informacije, ki jih bomo tako dobili, nam bodo omogočile, da bomo prenavljali tiste programe, ki so prenove potrebni, in ne bomo po nepotrebnem spreminjali tistih, ki so dobri.

Tanja Možina, ACS

O delu Programske kurikularne komisije za programe iz 7. člena ZOI

Zadnji mesec se je komisija sestala kar na dveh sejah, saj so naloge, ki so pred njo, obsežne in zahtevne. Poročali smo že, da bodo prvi "zalogaj", ki se ga bo komisija lotila, javni (verificirani) programi tujih jezikov. Zato smo eno izmed sej namenili oblikovanju vprašalnika za učitelje(ice), ki poučujejo v teh programih (450 urni programi angleškega, nemškega, francoskega, italijanskega in madžarskega jezika). Z njim želimo ugotoviti, kako učitelji(ice) ocenjujejo zdajšnje programe: kaj se jim v njih zdi dobro in kaj slabo. Zanimajo nas zlasti učni cilji, standardi znanja, predpisane vsebine, učbeniki, način izpeljave in vprašanja, povezana s preverjanjem znanja. Vprašalnik smo že poslali vsem ljudskim univerzam, zasebnim in drugim organizacijam, ki so verificirane za izpeljevanje teh programov ter nekaterim učiteljem(icam). Izrabljam priložnost in vse, ki ste prejeli vprašalnik, prosim, da ga izpolnite, četudi je rok za njegovo oddajo že minil. Tiste, ki morda vprašalnika niste prejeli, pa vabim, da se oglasite. Izidi vprašalnika so zelo pomembni, saj bodo komisija in strokovnjaki, ki bodo spremenili program, le na tej podlagi lahko izdelali ustrezne usmeritve za delo. O izidih ankete bomo poročali.

Svojo drugo sejo pa je komisija námenila seznanjanju s predlogi standardov znanja za omenjene tuje jezike, ki jih je lani pripravila Zveza ljudskih univerz. Tudi to gradivo bomo namreč uporabili pri pripravi spremenjenih programov. Na sestanku je sodeloval tudi direktor Državnega izpitnega centra, dr. Sergej Gabršček, ker je predvideno, da bi začeli stalno sodelovati, saj namerava ta center v skladu s svojim poslanstvom oblikovati standarde znanja za omenjene tuje jezike kot državne standarde. Dogovorili smo se za usklajeno delovanje, tako da bodo prenovljeni programi in standardi kompatibilni.

Sonja Klemenčič, ACS

Novička o delu Programske komisije za osnovno izobraževanje odraslih

V Novičkah so bile predstavljene programske kurikularne komisije, ki delujejo v okviru Področne komisije za izobraževanje odraslih. Prav tako ste lahko prebrali o delovanju nekaterih komisij. Delovati je začela tudi Programska kurikularna komisija za osnovno izobraževanje odraslih, ki se je doslej sestala na dveh sejah; tam smo pregledali (1) delo in naloge Programske komisije za osnovno izobraževanje odraslih, (2) izhodišča za kurikularno prenovo in oblikovanje programov za izobraževanje odraslih in (3) osnutek gradiva Prenova programa osnovne šole za odrasle.

Pripravili smo načrt dela Programske komisije za osnovno izobraževanje odraslih. Spremljamo delo Nacionalnega kurikularnega sveta, delo Področne komisije za izobraževanje odraslih ter Področne komisijo za osnovno šolo. Prav zdaj pripravljamo vprašalnik za učitelje v osnovnih šolah za odrasle, s katerim bomo zbrali podatke za analizo stanja. O delu bomo še poročali.

Alenka Janko, ACS

Velik dogodek za enote za izobraževanje odraslih na srednjih šolah

Petnajstega aprila 1997 so se na iniciativnem sestanku zbrali nekateri predstavniki enot za izobraževanje odraslih na srednjih šolah, da bi ugotovili, kako bi se bolje povezali med seboj in laže uresničevali skupne interese. Vsi navzoči (15 predstavnikov različnih šol) so se strinjali, da je zadnji čas, da se po zgledu ljudskih univerz in zasebnih organizacij povežejo v zvezo in tako organizirano poskrbijo za pretok informacij, strokovno povezovanje, pa tudi za pospešeno reševanje vseh tistih težav, ki jih imajo enote že od osemdesetih let. To je predvsem njihov neurejeni status, omejene možnosti za kakovosten razvoj izobraževanja odraslih, neupoštevanje njihovih posebnosti v sistemskih in normativnih reštvah ipd.

Poskusi, da bi skupaj kaj postorili, so bili v preteklih letih besedno že večkrat izraženi, s žal brez uspeha. Zato kaže pohvaliti enoto za izobraževanje odraslih na Šolskem centru za pošto, ekonomijo in telekomunikacije iz Ljubljane ter njeno voditeljico, gospo Ido Srebotnik, ki sta prevzeli pobudo in poskrbeli za prvo srečanje. Na njem je bila določena skupina, ki bo kmalu pripravila ustrezne dokumente za ustanovitev (za zdaj nepoklicne) zveze enot za izobraževanje odraslih pri srednjih šolah. Vabimo vas, da pobude, informacije ali svojo pomoč ponudite delovni skupini, ki ima za zdaj sedež pri omenjeni enoti.

Sonja Klemenčič, ACS

S kongresa pedagoških delavcev Portorož, 13. in 14. marec 1997

V Portorožu je bil sredi marca kongres Zveze pedagoških društev Slovenije. Tema posveta je bila zelo aktualna, saj so se na njem ukvarjali s programsko prenovo naše osnovne in srednje šole. Namen posveta je bil obravnavati prve izkušnje in programske

novosti, ki nastajajo po sprejemanju nove šolske zakonodaje, ter oblikovati strokovna izhodišča in priporočila za uresničevanje prenove v prihodnje.

Odziv je pokazal, da prenova zahteva sodelovanje kar najširšega kroga strokovnjakov, teoretičkov in praktikov. Kongresa so se namreč udeležili vzgojitelji, učitelji, svetovalni delavci, drugi strokovnjaki, ki sodelujejo v različnih skupinah kurikularne prenove, in tudi predstavniki upravnih organov s področja izobraževanja.

Ob posvetu je izšel tudi zbornik prispevkov, ki je razdeljen tematsko, tako kakor je potekalo delo v skupinah na kongresu, v šest vsebinskih sklopov: v prvi so poleg splošnejših prispevkov o temeljnih didaktično-kurikularnih vprašanjih prenove osnovnega in srednjega šolstva tudi prispevki o posameznih predmetih, predmetnih področjih in oblikah dela v šoli, o opismenjevanju, diferenciaciji, ocenjevanju, sodobni informacijski tehnologiji. V drugi skupini prispevkov je bila pozornost namenjena zlasti usposabljanju učiteljev za prenovo šole, vendar prispevke te vrste dopolnjujejo še prikazi položaja in vloge učiteljic in učiteljev v aktualni in zgodovinski perspektivi. Več prispevkov zadeva tudi organizacijo študija na pedagoškem področju. V tretji skupini so obravnavali teme, ki so jim bila skupna nit vprašanja, vzgoje v javni šoli in vrtcu ter vzgojiteljeva vloga. Četrta skupina je bila namenjena izmenjavi pogledov o izpeljavi prenove osnovne šole tako na načelni kot tudi na izvedbeni ravni. Peta skupina prispevkov obravnava vprašanja prenove srednjega izobraževanja, pozornost pa je usmerjena zlasti na probleme poklicnega izobraževanja, na razmerja med šolo in podjetjem. V šesti skupini z naslovom Organizacija, upravljanje, šolski sistemi je sodelovalo s prispevki več tujih gostov kongresa; ti so v zborniku kritično opisali načine spremnjanja šolskih sistemov v posameznih državah ter se zavzemali za mednarodne in empirične evalvacije stanja in za avtonomnejšo vlogo posameznih šol.

Priporočila, ki so jih izoblikovali udeleženci kongresa, bodo objavljena v Sodobni pedagogiki. Predsednik ZDPDS dr. Bogomir Mihevc piše v uvodu k zborniku, da si učeče se družbe prihodnjega tisočletja pač ne moremo predstavljati brez strokovno usposobljenih, autonomnih, odgovornih, ustvarjalnih in za učenje ter sodelovanje pripravljenih učiteljev. Zato ni čudno, da je kongres med pedagoškimi delavci zbudil veliko zanimanja in razmišljanj, ti se kažejo v odzivih tudi v pedagoškem strokovnem tisku.

Metka Svetina, ACS

Vloga klasifikacij v prenovi poklicnega izobraževanja

Bled, 4. in 5. aprila 1997

V organizaciji Centra Republike Slovenije za poklicno izobraževanje in Fakultete za družbene vede ter pod pokroviteljstvom European Commision, Directorate General IX, Brussels je potekala 4. in 5. aprila na Bledu mednarodna konferenca z naslovom Vloga klasifikacij v prenovi poklicnega izobraževanja. Čeprav na njej ni bila namenjena

neposredna pozornost izobraževanju odraslih na tej ravni, zadevajo obravnavani problemi, tako kot vse druge partnerje v poklicnem izobraževanju, tudi vsebine in izvajalce tovrstnega izobraževanja. Zaradi tega so se konference udeležili tudi nekateri člani ustreznih programskih kurikularnih komisij pri Področni kurikularni komisiji za izobraževanje odraslih. Iz enakega razloga je v Novičkah, čeprav zgolj v informativnem obsegu, namenjen prostor tudi poročilu s te konference.

Pomen konference se torej izraža tudi v sestavi njenih udeležencev. Med njimi smo srečali predstavnike zares številnih ustanov oziroma socialnih partnerjev v izpeljavi poklicnega izobraževanja in njegove prenove - od vlade ali pristojnih ministrstev, fakultet obeh univerz, Gospodarske zbornice Slovenije, Obrtne zbornice, Republiškega zavoda za zaposlovanje, sindikatov, pa do Centra za poklicno izobraževanje kot soorganizatorja, in kot rečeno, Andragoškega centra ali IO PKK. K raznolikosti mnenj pa so poleg tega dodatno pripomogli tuji gostje - strokovnjaki, ki se s prenovo poklicnega izobraževanja ukvarjajo v Slovaški, Češki, na Madžarskem, v Španiji in na Nizozemskem, ter dr. Manfred Kaiser iz nadzorne enote Phare v Ljubljani.

Ton konferenci so dajali prav domači strokovnjaki s svojimi referati ali v razpravah, ki so bile občasno tudi zelo polemične. Zadnje je seveda razumljivo in obenem dobrodošlo, če se zavedamo nerešenih problemov na obravnavanem področju in obenem želimo doseči, da bi se jih enotno lotevali. Klasifikacija poklicev je nedvomno zadeva, ki zadnje zahteva, in to smo razbrali tako iz samih razprav kot tudi iz sklepov konference. Zbornik vseh referatov je izdal Center republike Slovenije za poklicno izobraževanje.

Tematski sklopi, referati in z njimi povezane ali samostojne razprave so razdelili konferenco na dva dela. Prvi je samo na videz terminološke narave, v resnici pa je vprašanje, kaj sploh je poklic, kot se je pokazalo v razpravi, lahko celo eksistencialne narave. Gre za problem, ki je po besedah moderatorja tega dela, značilen za odprt trgov dela in zadeva ločevanje izobrazbenih kvalifikacij ljudi od njihovega poklicnega, zaposlitvenega delovanja. Čeprav to morda niti ni bil njen namen, je vprašanje, ali je konferenca zares premaknila tradicionalno in ustaljeno preprčjanje, da poklic pripada človeku, v smer razmišljanja o poklicu kot nečem, kar človek v resnici pridobitno dela. Premik torej od 'poklica' na področju osebnosti za področje dela. Vsa zapletenost in celo izzivalnost enega ali drugega razmišljanja se na primer pokaže v vprašanju, ali brezposelna oseba še ima poklic. Če pri tem pritrdimo, kako odgovoriti na vprašanje, ali je zdravnik, ki dolga leta ne opravlja prakse, še zdravnik.

Naslov konference kaže, da je bilo njeno težišče vendarle na drugem problemu, to je vprašanju klasifikacije poklicev. Vendar tudi tu, vsaj v preteklosti, ni bilo enotnih stališč in enotnega ravnjanja. Sodeč po razpravah na konferenci bo za kaj takega tudi v prihodnosti treba kar nekaj truda in sodelovanja. Vsaj trije partnerji so pri tem, ki bi morali v prvi vrsti doseči dogovor glede enotnih klasifikacij: statistiki, zavodi za zaposlovanje in izobraževalci. Predstavljene izkušnje iz tujine kažejo, da so tovrstni problemi tudi tam, da enotnih rešitev ni in jih najbrž niti biti ne more, zato bi bilo vsaj na tem področju nepotrebno slepo prevzemati 'evropske' vzorce. Prenova poklicnega izobraževanja je morda prava priložnost, ki bo vsem partnerjem omogočila izoblikovati ustrezno in čim bolj enotno klasifikacijo. Takšno, ki z množico poklicev ne bo nepregledna, neuporabna in neprimerena za načrtovanje izobraževalnih programov; ki bo v skladu z družbenim in tehnološkim razvojem odprta za vpeljevanje novih

profilov, in navsezadnje tudi takšno, ki bo vsebinsko in terminološko toliko jasna, da nam ne bo treba preveč razmišljati, kaj smo po poklicu, kaj po izobrazbi in kaj v resnici delamo. Če bo ta konferenca vsaj malo pripomogla k temu in omogočila, da se bodo sklepi tudi uresničili, potem je vsekakor dosegla svoj namen.

mag. Janko Berlogar, ACS

Letni posvet andragogov

Nova Gorica, 12. in 13. maja 1997

Skupina za Unescovo gradivo je obravnavala Panevropsko deklaracijo (Barcelona 1996) in pripravljalne osnutke Deklaracije in načrta dejavnosti, ki naj bi jih obravnavala V. mednarodna konferenca Unesca, Učenje odraslih: ključ za 21. stoletje. V skupini je sodelovala tudi direktorica in generalna sekretarka Urada Slovenske nacionalne komisije za Unesco, gospa Zofija Klemen Krek, in je članicam skupine podala nekaj temeljnih informacij o delu konference v Hamburgu, pripravi temeljnih dokumentov, sestavi državne delegacije za konferenco in Forumu nevladnih organizacij.

Skupina je po obravnavi gradiva sprejela tele ugotovitve in priporočila:

- Pripraviti je treba delovni prevod pripravljalnega osnutka Unescove deklaracije in pripravljalnega osnutka načrta dejavnosti ter ju popraviti in dopolniti z osnutkom deklaracije in osnutkom načrta dejavnosti, ki ga lahko pričakujemo v juniju. Glede na opredelitev gradiva (pripravljalni osnutki) so države članice Unesca poslale svoje pripombe h građivu. Gotovo je, da bodo pripombe pomenile nekaj posegov v gradivo, zato je delovne osnutke treba s temi pripombami tudi dopolniti.
- Skupina predlaga izvršnemu odboru, da po sprejetih dopolnitvah, gradivo znova obravnavata. Skupščina prepušča način obravnave gradiva v društvu odločitvi izvršnega odbora.
- Ob obravnavi pripravljalnega osnutka načrta dejavnosti je skupina ugotovila, da se je Andragoško društvo že zgodaj začelo pripravljati na Unescovo konferenco, saj je o izobraževanju odraslih in demokraciji govorilo že na posvetu v Postojni, leta 1995 (Vloga izobraževanja odraslih v demokratizaciji družbe). Zato predlaga, naj delegacija, ki bo zastopala Slovenijo v Hamburgu, pregleda zbornik s tega posveta.
- Izobraževanje v lokalni skupnosti, z lokalno skupnostjo in za lokalno skupnost je zelo pomembno in po mnenju skupine usmerjeno v dva cilja: 1) demokratizacijo in 2) varovanje naravne in kulturne dediščine. Skupina upa, da bo v Sloveniji to ena izmed prednostnih nalog v naslednjem desetletju in predlaga razvijanje izobraževalnih in učnih središč v narodnih in regijskih parkih ter njihovo povezavo v omrežje. Uresničenje tega cilja nam pomeni tudi možnost za doseganje ciljev pripravljalnega osnutka načrta dejavnosti pod točko 5 (Učenje odraslih in spremiščajoči se svet dela), točko 6 (Učenje odraslih v razmerju do okolja, zdravja

in prebivalstva) in točko 7 (Učenje odraslih, kultura, mediji in nove informacijske tehnologije).

- Skupina ugotavlja, da se popolnoma strinja z 2. točko usmeritev za prihodnje (Izboljšanje možnosti in kakovosti učenja odraslih - temu je bil namenjen posvet v Portorožu in tudi del posveta v Novi Gorici) in vladni, Ministrstvu za šolstvo in šport, upravni akademiji in drugim ministrstvom ter institucijam predлага, da vsestransko podpro akcije, ki spodbujajo učenje odraslih in ga predstavljajo (npr. Teden vseživljenjskega učenja, Dnevi slovenskega izobraževanja, razvoj središč za pospeševanje informiranja o vsem, kar se na področju učenja in izobraževanja dogaja).
- Skupina se strinja, da je treba v prihodnje nameniti več pozornosti nepismenosti. Za Slovenijo to pomeni, da je treba več naporov usmeriti v reševanje problemov funkcionalne nepismenosti, saj je je pri nas kar precej.
- Skupina je nekaj pozornosti namenila tudi pospeševanju ozaveščanja žensk z učenjem odraslih. V Sloveniji ne moremo govoriti o tem, da ženske nimajo dostopa do izobraževanja in učenja, da so jim na tem področju kratene pravice, kot se to dogaja v drugih delih sveta. Lahko pa govorimo o premajhni udeležbi žensk v odločanju. Zato skupina vidi 4. ključno usmeritev pripravljalnega osnutka načrta v Sloveniji kot pripravo in razvoj programov za osebnostno rast, suverenost in uspešnost na ključnih področjih odločanja (politika, vodenje ...).
- Glede na veliko vlogo, ki jo imajo videomediji v naši resničnosti, predlagamo ustanovitev celodnevnega izobraževalnega televizijskega sporeda. Izpeljava tega predloga bi tudi pomembno pripomogla k uresničevanju ciljev v točki 6 (Učenje odraslih in spreminjači se svet dela).

Po zapiskih poročevalke skupine, gospe Jelice Stemberger in svojih, pripravila

dr. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

S POTI

Mednarodno srečanje v Princetonu (ZDA)

V sklopu mednarodne raziskave pismenosti odraslih z naslovom **Ocenjevanje, priprava datotek in psihometrične metode** (o tej raziskavi smo v Novičkah že večkrat pisali) sem se konec aprila udeležila delovnega srečanja v Princetonu.

Srečanje so vodili predstavniki Kanadskega urada za statistiko (Statistics Canada) in Službe za testiranje v izobraževanju iz ZDA (Educational Testing Service - ETS).

Delovna srečanja so sestavni del raziskave, saj se na njih udeleženci seznanijo s poglavitnimi vidiki, značilnimi za določeno fazo raziskave. Tokratno srečanje je bilo namenjeno kodiranju (ocenjevanju) nalog. V Sloveniji smo ravno končali pilotni del raziskave (med prvimi poleg Češke in Norveške), zato smo lahko na tem srečanju upoštevali tudi izkušnje, ki smo si jih pridobili z ocenjevanjem.

Kognitivni del raziskave (testne naloge, ki jih rešujejo anketiranci) temelji na psihometrični metodi. Kantaro Yamamoto iz ETS-ja nas je že v uvodnem delu srečanja opozoril, da so od pravilnega kodiranja pisnih odgovorov anketirancev odvisne primerljivost, veljavnost in zanesljivost raziskave. Testne naloge odprtrega tipa, ki smo jih uporabili v raziskavi, imajo pred zaprtimi nalogami večkratnega izbora (multiple-choice) precej prednosti, saj napisani odgovori bolj upoštevajo kulturno raznolikost in dajejo več informacij v zvezi s posameznimi vprašanjimi, zato pa je pri ocenjevanju nalog potrebna izjemna natančnost, saj se tovrstnih napak ne da "popraviti" pri kasnejši obdelavi podatkov. Da bi bilo napak pri ocenjevanju čim manj in da bi bili izidi kakovostni, smo dobili natančna navodila, katere postopke moramo upoštevati pri kodiranju (npr. delež istih nalog morata neodvisno oceniti vsaj dva ocenjevalca, vsaka država mora znova oceniti okoli 300 vprašalnikov iz drugih držav, stalen nadzor vseh ocenjevalcev, ki jih mora biti čim več...) nato pa nam je Julie Eastland iz ETS-ja ob konkretnih zgledih za vsako nalogu povedala, kdaj se odgovor upošteva kot pravilen ali napačen.

Po uspešno končanem kodiranju morajo udeležene države poslati datoteke s podatki na Kanadski urad za statistiko, od tam pa jih pošljejo na analizo v Princeton (ETS). Richard Porzuczek iz Kanadskega urada za statistiko nam je zato zelo podrobno razložil, kako moramo čim bolj natančno urediti datoteko s podatki, da jo bodo lahko oni potem razčlenili.

Na srečanju smo razpravljali tudi o organizacijskih zadevah in se dogovorili, da bo naslednje srečanje januarja 1998 v Ljubljani. Namenjeno bo obravnavi metodoloških in proceduralnih vprašanj (vzročenju, izpeljavi raziskave na terenu) in bo potekalo na Andragoškem centru.

Branka Emeršič, ACS

KOTIČEK JE VAŠ

Študijski krožki na Postojnskem

Študijski krožki so se "dotaknili" tudi Postojne z okolico, se je trdno oprijeli in v njej živahno zaživeli. Letos delujeta v okviru podjetja za izobraževanje Athena d.o.o. iz Postojne dva študijska krožka, in sicer:

- Slikanje na svilo

■ Smisel življenja - Egostrukturalni ples.

V študijskem krožku Slikanje na svilo je tihemu začetku sledilo zelo živahno delovanje in šteje danes deset članic in članov. Ti so navdušili še mnoge, ki se nam letos niso mogli pridružiti, bodo pa to gotovo storili naslednje leto, saj nameravamo delo nadaljevati.

Mentorica študijskih krožkov Flora Otoničar se je z drugim študijskim krožkom povezala z društvom Smisel življenja, ki med drugim poskuša ljudem osmislieti prosti čas ter povezovati različne rodove med seboj. Julijana Kristan, dipl. socialna delavka in predsednica iniciativnega odbora za ustanovitev društva, je še zmeraj ena najdejavnnejših članic društva in študijskega krožka Egostrukturalni ples.

Podjetje Athena je s študijskimi krožki začelo prvo leto vpeljevanja tega projekta v Sloveniji. Razumevanje in podpora, moralno in denarno, smo dobili tudi na Oddelku za družbene dejavnosti občine Postojna. Zahvala gre predvsem gospe načelnici Nevenki Črnigoj in svetovalki Romani Derenčin, ki sta odprli vrata tudi neformalnim oblikam izobraževanja v postojnski občini.

Ideje o nadaljevanju študijskih krožkov se kar iskrijo, saj nihče od udeležencev ne želi opustiti dela v naslednjem letu. Upamo in srčno želimo, da nam bo tudi v naslednjem letu in v letih potem, uspelo najti naklonjenost našemu delu, saj so študijski krožki na Postojnskem po plahem začetku postali način življenja ljudi, ki jih obiskujejo. In takih je vse več, saj se dobra volja članov krožkov razliva že tudi prek meja postojnske občine.

Flora Otoničar, Athena, d.o.o.

Dan Zemlje na Gori

Različne akcije so na podeželju potrebnejše kakor voda v Sahari. Bralci Novičk so že seznanjeni z našim revitalizacijskim delovanjem v hribovitih predelih 11 občin Notranjske in Dolenjske. Dolgoročni razvojni projekt Dežela suhe robe je takšen, da nam omogoča inovativni prijem, v katerega uvrstimo tudi elemente izobraževanja. Tako smo za letošnji dan Zemlje pripravili zanimivo akcijo, ki jo bomo "ob ugodni konstellaciji zvezd" ponovili tudi naslednje leto. Že letošnjo akcijo smo izpeljali na dveh krajih. Prav tako bodo naslednje "krožile" po vseh vključenih občinah. Tudi v praksi se torej potrjuje, da ne priznavamo "občinskih plotov".

S tremi predavanji in predstavitvijo izidov projekta smo končali dvomesečno akcijo učinkovite rabe energije zato, da bi zmanjšali izčrpavanje neobnovljivih virov energije. Praktično izpeljavo, pravilne postopke in denarne prihranke smo predstavili v Osnovni šoli Petrinici nad Sodražico. S to akcijo smo želeli dokazati, da je treba storiti za okolje kaj več kot le pobirati smeti, takšen pobiralniško-čistilniški način pa je v Sloveniji dokaj razširjen. Pa pobiranja smeti nimamo za nekaj nepotrebatega ali celo ponižajočega. Nikakor. Vprašljivo je le samozadovoljstvo ob pometenih Sloveniji in glasno razglabljanie,

da smo zdaj pa svoje ekološke obveznosti opravili. Že mali princ je povedal, da je bistvo očem skrito. In bistveni okoljski problemi Slovenije gotovo niso smeti.

V svoje poslanstvo smo zapisali, da /.../ razvojne vizije uresničujemo v sodelovanju s prebivalci, občinskim vodstvi, krajevnimi skupnostmi, vaškimi odbori, društvu, podjetji ter drugimi formalnimi in neformalnimi oblikami združevanja. S temi izhodišči smo zastavili projekt in začeli iskati organizacije, ki bi spoznale, da s takšnim načinom dela storijo nekaj dobrega tudi za svoje okolje. Tako so se akciji učinkovite rabe energije na podeželju pridružili: Termo, d.d., iz Škofije Loke, ki je 10 gospodinjstvom na Gori podaril 80 kubičnih metrov tercola, Rosil, s.p., iz Ljubljane je petim gospodinjstvom na Pokojski planoti brezplačno zatesnil okna, projekt Ensvet pa je z energetskim svetovanjem bedel nad strokovno izpeljavo ukrepov.

Trideset poslušalcev je z zanimanjem prisluhnilo predstavitvi programa sponzorjev akcije, zastopniku Agencije za učinkovito rabe energije in predstavitvi projekta Ensvet. Še najbolj pa so bili navdušeni nad praktičnim prikazom tesnjena oken. Po končanem uradnem delu se je začel prijeten klepet, nadaljevali smo ga ob prigrizku, tega je - v imenu gostiteljev - pripravil Janez Arko, spodbujevalec in dobrodošel pomočnik pri izpeljavi projekta. Še najbolj oblegana pa sta bila zastopnika podjetja Termo, d.d., ki sta morala odgovoriti na marsikatero vprašanje o nadrobni izpeljavi termoizolacije. Direktor Rosila je dal vsakemu obiskovalcu prospekt, s katerim je mogoče uveljaviti 20 odstotni popust pri tesnjenu okna.

Vaščani Malega Loga iz občine Loški Potok so nas po navdušenju na Gori povabili, da tudi njim predstavimo vsebino projekta Ensvet in ukrepe učinkovite rabe energije, saj so bili prijetno presenečeni nad tem, kako preprosti so, poceni in izjemno donosni. Če povzamem njihove izjave, so šele na predavanju spoznali prednosti opisanih ukrepov. Kako poceni so, kaže absolutni znesek (približno 30.000 tolarjev za termoizolacijo in približno 2.000 tolarjev za okno), in tudi relativni. To pomeni, da se vloženi denar s prihrankom energenta povrne približno v treh letih. In še izzivalno vprašanje: katera banka daje 30 do 50 odstotne letne obresti? Pri investicijah v učinkovito rabo energije so te realnost.

Dosežke in izkušnje bomo strmili v projekt za naslednje leto. Predvidevamo, da se bodo letošnji sponzorji znova odzvali. Ob denarnem prispevku zainteresirane občine in posameznikov, bomo omogočili ugodno izpeljavo ukrepa učinkovite rabe energije v 40 do 60 gospodinjstvih.

Za konec pa še namig. Skušajte na karti poiskati kraje naše akcije, ali pa jih obiščite. Kajti... ohraniti Slovenijo našo, toda napraviti jo prijetno in prijazno za domačine ter privlačno in obiska vredno za tujce. V to so usmerjene vse naše moči, zato vas vabimo, da se nam pridružite v naših prizadevanjih. Samo vsi skupaj bomo zmogli obogatiti in hkrati ohraniti svoj del Zemlje in sebe na njem.

Bojan Žnidaršič, Vitra

IŠČEMO PRAVE IZRAZE

Delavnica ali dejavnica

Navadili smo se že, da obliko izobraževanja, v kateri poteka posebno intenzivno delo, imenujemo 'delavnica'.

Izraz 'delavnica' je prevod angleške besede 'workshop' (francosko 'atelier'; nemško 'Werkstatt'), s katero označujemo (Terminologija izobraževanja odraslih, ur. Z. Jelenc, Pedagoški inštitut pri Univerzi v Ljubljani, Ljubljana 1991, str. 26): "Sestanek (srečanje), ki daje osebam s podobnim zanimanjem ali problemi možnost, da se srečajo s strokovnjaki za določena področja in neposredno od njih pridobijo znanje in se tudi praktično urijo." Navedel sem razlago pojma, kakršno daje Unescova terminologija izobraževanja odraslih iz leta 1979.

Lahko rečem, da me je izraz 'delavnica' zmeraj motil. Preveč me spominja na delavnico, v kateri se opravlja fizično in ročno delo, kot so obrtna delavnica, mehanična delavnica, delavnica ob posebnih pogojih, domača delavnica itn. Izraz po mojem mnenju ne označuje le dela, ki tam poteka, temveč bolj prostor, kjer se dela. Zmeraj se mi je zdel manj primeren za označitev aktivnega umskega dela, ki ne poteka v prostoru, ki nas spominja na prej navedene vrste delavnic. Seveda pa se mi je zdelo potrebno, da imamo za takšno delo in obliko, v kateri poteka, primeren izraz. Ta mora označevati način dela in učenja ali izobraževanja, pri katerem vsi udeleženci zavzeto sodelujejo, takšen potek dela pa mora zagotoviti tisti, ki ga vodi (vodja, mentor, učitelj, inštruktor itn.).

Pred nedavnim sem v enem izmed člankov, objavljenem v nekem časniku (žal si nisem zapisal kje) našel izraz, ki se mi zdi imeniten za označitev delavnice kot oblike učenja in izobraževanja: **dejavnica**.

Izraz po moji presoji vsebuje prav to, kar hočemo opisati z doslej uporabljanim izrazom 'delavnica' za označevanje aktivne (dejavne) oblike učenja in izobraževanja.

dr. Zoran Jelenc, ACS

POSVETI, KONFERENCE

4. letna konferenca EDINEB

Edinburgh, 1. do 3. september 1997

Združenje Izobraževalne inovacije v gospodarstvu in poslovanju (Educational Innovation in Economics and Business - EDINEB) organizira 4. letno mednarodno konferenco na temo Izobraževanje v podjetništvu za informacijsko dobo, od 1. do 3. septembra 1997 v Edinburgu na Škotskem.

Predvidene so tele teme:

- Študij podjetništva
- Problemско učenje
- Dober študij ekonomije
- Študij menedžmenta
- Delovne skupine in projekti
- Študij računovodstva
- Informacijska in komunikacijska tehnologija v izobraževanju
- Trg dela in izobraževanje
- MBA in razvoj kurikuluma
- Inovacije in internet
- Učiteljev razvoj
- Poučevanje poslovne etike
- Učni pripomočki
- Učenje in navodila
- Učenje in praksa
- Menedžment kakovosti, idr.

Več informacij o konferenci dobite pri Ellen Nelissen, Office Manager EDINEB Network, Maastricht University, PO Box 616, 6200 MD Maastricht, The Netherlands; telefon 0031 43 3883770, faks 0031 43 3213137, E-mail naslov: edineb@facburfdew.unimaas.nl

Združenje EDINEB vabi tudi, da postanete njihov član. Članarina (v ameriških dolarjih) po razvrstitvi članov:

	polnopravni	pridruženi	dopisni	individualni
redni	500	300	150	50
podjetja	1000	600	300	50
zunaj OECD	250	150	75	25

**Mednarodna konferenca o programiranju
vseživljenjskega učenja
Kako uspevati v 21. stoletju
San Diego, od 4. do 6. decembra 1997**

To je letna konferenca, ki jo organizira Learning Resources Network (LERN) iz Manhattana v Kansusu, ZDA. Pričakujejo več kot 700 udeležencev; ti bodo lahko na predavanjih in za omizji poslušali in razpravljali o internetu, razvoju novih izobraževalnih programov, nadaljevalnem poklicnem usposabljanju, izpeljavi seminarjev in konferenc, trženju izobraževalnih dejavnosti in drugih temah, povezanih z izobraževanjem in učenjem.

Kotizacija za udeležbo je 375 ameriških dolarjev za člane oziroma 475 dolarjev za nečlane. Za prijavljene po 1. avgustu bo kotizacija večja za 50 dolarjev. Prijave pošljite na naslov: LERN, 1550 Hayes Drive, Manhattan, Kansas 66502; številka faksa: 001 913 539 7766, telefonska številka: 001 800 678 5376 ext. 618.

OBVESTILO

**Razpis nagrad Republike Slovenije na
področju šolstva za leto 1997**

Obveščamo vas, da je 7. aprila 1997 v Šolskih razgledih in 4. aprila 1997 v Uradnem listu RS izšel razpis nagrad Republike Slovenije na področju šolstva za leto 1997.

Odbor za podeljevanje nagrad Republike Slovenije na področju šolstva na podlagi 7. člena zakona o nagradah Republike Slovenije na področju šolstva (Ur.I.RS, št.56/94) ter 2. člena pravilnika o delu odbora za podeljevanje nagrad Republike Slovenije na področju šolstva objavlja

razpis

nagrad Republike Slovenije na področju šolstva za leto 1997.

Nagrade Republike Slovenije na področju šolstva se podeljujejo za najvišje dosežke, ki pomembno prispevajo h kvalitetnemu delu v vzgoji in izobraževanju, k razvoju pedagoške teorije in prakse ter k povezovanju obeh z ožim in širšim okoljem.

Kandidate(ke) za nagrade lahko predlagajo fizične in pravne osebe.

Področja

Nagrado lahko prejme posameznik(ica), skupina, zavod ali druga organizacija na področju predšolske vzgoje, osnovnega šolstva, osnovnega glasbenega šolstva, izobraževanja in usposabljanja otrok in mladostnikov z motnjami v razvoju, srednjega šolstva, izobraževanja odraslih, višjega in visokega šolstva, dijaških in študentskih domov, šolstva pripadnikov madžarske in italijanske narodnosti skupnosti in Romov, šolstva pripadnikov slovenske manjšine v Italiji, Avstriji in na Madžarskem ter dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture za Slovence po svetu.

Odbor bo podelil največ enajst nagrad, od tega na posameznem področju največ tri.

Nagrado lahko prejme posameznik(ica), skupina, zavod ali druga organizacija, če deluje na posameznem področju najmanj 10 let.

Posameznik(ica) lahko prejme nagrado za življenjsko delo, če je na posameznem področju deloval(a) najmanj 30 let.

Nagrade in kriteriji za dodelitev

Nagrada za posebno uspešno vzgojno-izobraževalno, inovacijsko in organizacijsko delo v vzgoji in izobraževanju se lahko podeli, če izpolnjuje kandidat(ka) naslednje pogoje:

- če ima naziv svetnik(ica) ali je izvoljen(a) v naziv visokošolskega učitelja,
- če najmanj 10 let ustvarjalno deluje na področju vzgoje in izobraževanja,
- če je dosegel(a) nadpovprečne in v javnosti potrjene rezultate na področju vzgoje in izobraževanja.

Nagrada se lahko podeli tudi v primeru, če je kandidat(ka) najmanj 20 let dejaven(a) na področju vzgoje in izobraževanja ali če je upokojen(a).

Nagrada za avtorsko delo na področju učbenikov in učnih pripomočkov se lahko podeli, če izpolnjuje kandidat(ka) naslednje pogoje:

- če ima najmanj naziv svetovalec(ka) ali je izvoljen(a) v naziv visokošolskega učitelja ali sodelavca(ke),
- če najmanj 10 let ustvarjalno deluje na področju vzgoje in izobraževanja,
- če je v zadnjih petih letih napisal(a) vsaj en učbenik, ki ga je strokovna kritika ugodno ocenila oziroma je pripravil(a) več učnih pripomočkov, ki so bili ugodno ocenjeni in so se širše uveljavili na področju vzgoje in izobraževanja.
- Nagrada se lahko podeli tudi v primeru, če je kandidat(ka) najmanj 20 let dejaven(a) na področju vzgoje in izobraževanja ali če je upokojen(a).

Nagrada za najvišje dosežke v znanstveno-pedagoškem delu v vzgoji in izobraževanju se lahko podeli, če izpolnjuje kandidat(ka) naslednje pogoje:

- če ima naziv znanstveni(a) svetnik(ica) ali je izvoljen(a) v naziv visokošolskega učitelja ali znanstvenega sodelavca(ke),
- če najmanj 10 let ustvarjalno deluje na znanstveno-pedagoškem področju vzgoje in izobraževanja,
- če je v zadnjih petih letih napis(a) vsaj eno znanstveno delo na področju vzgoje in izobraževanja, ki je pomembno prispevalo k razvoju tega področja, h kvaliteti pedagoškega dela in vključevanju študentov v raziskovalno-študijske procese v visokem šolstvu.
- Nagrada se lahko podeli tudi, če je kandidat(ka) upokojen(a).

Nagrada za živiljenjsko delo v vzgoji in izobraževanju se lahko podeli, če izpolnjuje kandidat(ka) naslednje pogoje:

- če je najmanj 30 let dejaven(a) na področju vzgoje in izobraževanja,
- če njegovi (njeni) učenci, dijaki, študentje oziroma odrasli dosegajo nadpovprečne uspehe pri šolanju oziroma študiju ali na najvišjih domačih ter tujih tekmovanjih,
- če dosega nadpovprečne rezultate pri vzgojno-izobraževalnem, svetovalno-mentorškem, strokovnem ali znanstvenoraziskovalnem delu,
- če se je vidno uveljavil(a) na področju dodiplomskega, poddiplomskega izobraževanja oziroma stalnega strokovnega spopolnitvevanja učiteljev oziroma vzgojiteljev.

Nagrada se lahko podeli tudi, če je kandidat(ka) upokojen(a).

Obvezne sestavine predloga za nagrado.

Predlog za dodelitev nagrade mora vsebovati:

- ime in priimek kandidata(ke), naslov stalnega bivališča, izobrazbo ter zaposlitev,
- ime in priimek kandidatov(k), naslov stalnega bivališča, izobrazbo ter zaposlitev, če gre za skupino posameznikov,
- ime zavoda ali druge organizacije, naslov, natančen opis dejavnosti zavoda ali druge organizacije,
- pisno utemeljitev z dokazili,
- osnovne podatke o predlagatelju.

Predloge z utemeljitvijo in dokazili pravne in fizične osebe pošljemo v zaprti ovojnici na naslov: Ministrstvo za šolstvo in šport, Župančičeva 6, Ljubljana, s pripisom: "Ne odpiraj - razpis za nagrade na področju šolstva", ali jih prinesej osebno do pondeljka, 8. septembra 1997, do 12. ure.

Časa za oddajo predlogov je veliko - do septembra. Med nami pa so sodelavci, ki si zaslужijo nagrado za uspešno in prizadetvo delo, zato ne odlašajte do zadnjega. Naj se tudi v številu predlogov vidi, da razvoj izobraževalne dejavnosti temelji na ljudeh, ki si te nagrade zaslужijo.

PREBRALI SMO ZA VAS

Ustvarjanje vseživljenjskih učnih skupnosti

Malcolm Knowles, People and Potential, The Open University, 1992

Malcolm Knowles v svojem članku opozarja na velike in hitre spremembe, ki smo jim v zadnjih desetletjih priče v celotni družbi. Posebno pozornost namenja tradicionalnim izobraževalnim institucijam in kritični presoji njihove ustreznosti in prilagodljivosti v svetu sprememb. Na podlagi doganjaj različnih strokovnjakov, ki se ukvarjajo s preučevanjem družbe, ugotavlja, da model izobraževanja, kakršnega smo poznali v 19. stoletju, in na katerem temelji današnji izobraževalni sistem, v svetu sprememb ni več funkcionalen in učinkovit. Družbene institucije, ki so nastale v preteklem stoletju, so bile namreč ustanovljene predvsem zato, da bi se ohranjala družbena stabilnost. Dokler je bila družba dokaj trdna, so to vlogo tudi ustrezeno opravljale. V družbi velikih sprememb in tehnoloških novosti, pa bo po Knowlesovem mnenju treba ustvariti drugačen izobraževalni sistem, ki bo zajemal vsa področja posameznikovega delovanja.

Naloga odraslega v svetu sprememb je, da se nauči z njimi živeti, jih razumeti, nanje vplivati in jih upravljati. Temeljna naloga izobraževalnega sistema bi torej morala biti ustvarjanje možnosti za razumevanje sprememb samih in načinov njihovega učinkovitega vključevanja v obstoječe družbene strukture. Knowles poudarja, da se je v družbi pojavila potreba po ustvarjanju institucij, ki jih bomo lahko imenovali "učni sistemi" in ki bodo to tudi v resnici. Ti sistemi bodo delovali kot organizmi, zmožni svoje kontinuitete, prilaganja spremembam in preoblikovanja.

Pri poskusu razvoja novega koncepta izobraževalnega sistema se je avtor oprij na spoznjanja Unescove komisije za razvoj izobraževanja (International Commission on the Development of Education). Komisija je podala številne predloge in rešitve, ki naj bi pomagali spremeniti zdajšnjo krizo družbe in izobraževalnega sistema. Med drugim komisija poudarja, da "koncept izobraževanja, ki je omejen na čas (šolanje le v mladosti) in natančno zasidran v prostoru (znotraj šolskih ustanov) ni več edini ustrezeni način izobraževanja. Šolska izobrazba ne sme biti več obravnavana kot dokončna, temveč kot temeljna sestavina celotne izobraževalne dejavnosti, ki zajema tako institucionalizirano kot zunajšolsko izobraževanje. Izobraževanje mora biti obravnavano kot eksistencialni kontinuum, ki traja tako dolgo kot življenje samo".

V današnjih spremenljajočih se časih diskontinuitete potrebujemo drugačen način učenja. Gre za način, ki že sam po sebi prinaša spremembe, novosti, restrukturiranje in preoblikovanje problemov, znanja in spretnosti. Knowles označuje tako učenje kot "inovativno." Na podlagi vseh pomanjkljivosti, ki jih ima zdajšnji izobraževalni sistem postavi zasnovno novega izobraževalnega sistema, ki naj bi bolj ustreza sodobni, hitro spremenljajoči se družbi in potrebam posameznika v njej.

Poglavitna teza, na podlagi katere v nadaljevanju avtor razvije koncept ali vizijo "vseživljenjskega učnega sistema" (Lifelong Learning Resource System), izhaja iz načel teorije sistemov in pravi: **Vsek družbeni sistem** (družina, sosedstvo, organizacija, skupnost, država, narod, svet) je sistem, iz katerega je mogoče zajemati znanje.

To pomeni, da se posameznik v različnih časovnih obdobjih uči v različnih učnih okoljih in na različne načine. V trenutku, ko sprememo takšno pojmovanje učnih sistemov, se spremeni tudi naš pogled na tradicionalni izobraževalni proces kot edini mogoči način pridobivanja znanja. Knowles poimenuje novi sistem izobraževanja "vseživljenjski učni sistem ali učna skupnost".

Vizijo tako opredeljenega izobraževalnega sistema izpelje na podlagi tehkih bistvenih podmen:

- Učenje v svetu hitrih sprememb mora biti vseživljenjski proces.
- Učenje je dejavno raziskovanje, ki ima svoje prvočitno mesto v učencu (potreba po učenju je posameznikova notranja potreba).
- Namen (bistvo) izobraževanja je olajšati razvoj znanja, razumevanja in spretnosti, ki jih zahteva delovanje v življenjskih položajih.
- Učenci se zelo razlikujejo po izkušnjah, načinih učenja, pripravljenosti za učenje, slogih učenja, zato morajo biti učni programi individualizirani.
- Učni viri so povsod okrog nas (v okolju). Poglavitna naloga učnega sistema je te vire prepozнатi in z njimi povezati učence (iskalce znanja).
- Ljudje, ki so se izobraževali v tradicionalnih šolah, dojemajo svojo vlogo učenca kot podrejeno, odvisno od učitelja. Učitelj je odločal o celotnem učnem procesu. Zato potrebujemo pomoč, da se bodo naučili večje samostojnosti.
- Učenje (tudi samostojno) se neprestano izmenjuje v interakcijah z drugimi učenci.

Knowles poda štiri bistvene korake v razvoju in ustanovitvi prave učne skupnosti. Najprej je treba v celotni družbi ugotoviti vsa mogoča področja, iz katerih lahko pridobivamo učne vire (znanje). Posameznik lahko zajema svoje znanje v sodelovanju z raznimi institucijami (političnimi, religioznimi, izobraževalnimi, knjižnicami...), se včlaní v prostovoljne organizacije; se uči iz raznih priložnostnih dogodkov (proslave, sejmi, predstave), naravnih virov, od ljudi ali na podlagi svojih notranjih vzgibov, pričakovanj ter preteklih in zdajšnjih izkušenj.

Naslednji korak je vnos vseh teh podatkov in mogočih virov znanja v "banko podatkov", ustvari se "borza znanja" (educational brokering agency). Naloga takšne borze je, da zbira informacije o vseh mogočih učnih virih v skupnosti, jih organizira v kategorije in daje na voljo posamezniku, ki se izobražuje, učiteljem, svetovalcem in drugim, ki takšno znanje potrebujejo. V tretjem koraku je treba vzpostaviti vodilne strukture učne skupnosti. Po načelih sistemskih teorije so v vodstvu takega vsevključujočega učnega sistema predstavniki sodelujočih institucij, organizacij, gospodarskih podjetij, javnih občil ter različne kategorije posameznikov, ki se izobražujejo. Na podlagi tako nastale strukture učne skupnosti se oblikuje vseživljenjski učni proces.

Predstavitev modela "vseživljenjske učne skupnosti" in poteka izobraževanja v njej

Po tem modelu naj bi posameznik sodeloval pri več učnih projektih, ki zajemajo telesestavine:

1. širitev in poglabljanie zmožnosti samostojnega raziskovanja,
2. diagnosticiranje učnih potreb,
3. prevajanje teh potreb v objektivne cilje,
4. ugotavljanje človeških in drugih virov za uresničitev ciljev,
5. izdelava strategije ali načrta za uporabo teh virov,
6. uresničitev načrta,
7. ocena doseženih ciljev.

Posameznikova pot skozi ta proces

Po Knowlesovi viziji vseživljenjskih učnih skupnosti naj bi nastalo določeno število učnih središč, ki bi bila med seboj satelitsko povezana. Posameznik bi ta središča obiskoval nepretrgoma vse življenje. Vsakokrat, ko bi obiskal takšno učno središče, bi strokovnjak za ugotavljanje poprejšnjega znanja skupaj z njim ocenil, kolikšno je njegovo znanje in glede na poprejšnje znanje skušal ugotoviti potrebe po izobraževanju. Na podlagi tako ugotovljenih potreb bi posameznik ob strokovni pomoči lahko oblikoval svoje izobraževalne cilje. Na podlagi postavljenih ciljev bi s pomočjo izobraževalnega svetovalca za razvoj programov izdelal svoj individualni izobraževalni program. Svetovalec za razvoj programov bo imel na voljo "banko podatkov", tako da bo lahko učenca pravilno usmerjal k iskanju učnih virov, na različnih področjih družbenega življenja. Izobraževalni program bo vseboval učne cilje, vire, ki jih bo učenec poiskal in uporabil pri doseganju učnih ciljev, časovno določen potek učnega projekta, način preverjanja pridobljenega znanja in način evalvacije. Ko bo izobraževalni program izdelan, si bo učenec začel pridobivati znanj samostojno, načrtno in ob uporabi virov, ki jih je dočil v svojem učnem projektu.

Ko bo uresničil vse cilje, ki jih je opredelil z učno pogodbo, se bo vrnil v središče vseživljenjskega učenja; preveril bo svoje pridobljeno znanje in na podlagi tega začel nov krog, izdelal nov učni projekt. To bo počel vse življenje. V skladu s svojimi potrebami in trenutnimi družbenimi vlogami bo skupaj s tistim, ki bo ugotavljal njegove potrebe po izobraževanju, in s programskim svetovalcem zmeraj znova oblikoval svoje učne projekte. Končni cilj tako zasnovanega vseživljenjskega učnega procesa mora biti posameznikova samouresničitev.

Za konec

Pri poglavljaju v Knowlesov predlagani model ali njegovo idejo vseživljenjskih učnih središč ali učnih skupnosti bi morda lahko le zamahnili z roko in dejali, da je zamisel preveč "futuristična" in neuresničljiva. Vendar, če njegov model primerjamo z nekaterimi sodobnimi smermi v izobraževanju, lahko najdemo v njem kar nekaj podobnih vzgibov. Model temelji na zasnovi vseživljenjskega učenja, ki ima v izobraževanju vse več privržencev. Izobraževalci odraslih čedalje bolj poudarjajo posebne značilnosti odraslega, njegovo potrebo po prilagajanju družbenim spremembam, posebne načine učenja, in

potrebe. Tudi vpeljevanje "borze znanja" v Sloveniji, - odziv nanjo je zelo dober -, potrije, da ljudje znanje iščejo in potrebujejo v vseh življenjskih obdobjih. Vse to so koščki mozaika, ki jih je avtor sestavil v enotni sistem in ga poimenoval "vseživljenjski učni sistem" ali "učna skupnost". Zdi se, da je s svojo idejo hotel v neko smiselnou celoto zajeti vse učne oblike, ki se porajajo v sedanjosti (učeca se organizacija, učeca se družba...) in se skušajo uresničiti. Čeprav je takšna ureditev izobraževanja dandanes mogoče videti neuresničljiva, in bi se nanjo verjetno s strahom odzvali predvsem nekateri predstavniki tradicionalnega izobraževalnega sistema, pa bi mogoče le bilo dobro razmisli o neki novi celostni obliki izobraževanja. To bomo morali uresničiti že kar kmalu, če hočemo biti kos velikim in hitrim družbenim spremembam na eni strani in čedalje bolj specifičnim in individualiziranim zahtevam posameznika na drugi. Verjetno pa se bomo o spremembah v izobraževalnem procesu laže pogovarjali takrat, ko bomo zares dojeli koncept vseživljenjskega učenja, njegovo potrebost in pozitivne učinke, ki bi jih tako urejeno izobraževanje prineslo razvoju družbe in potrebam posameznika v njej.

Tanja Možina, ACS

IN MEMORIAM

Umrl je Paulo Freire

Te dni nas je po elektronski pošti ESREA dosegla novica, da je umrl znani brazilski andragog Paulo Freire. Kot miselni velikan in izvirni mislec o izobraževanju odraslih (kot takšnega ga opredeljuje tudi delo P. Jarvisa Misleci 20. stoletja o izobraževanju odraslih) zaslubi, da mu tudi v naših Novičkah namenimo v spomin nekaj posebne pozornosti.

Paulo Freire si je s svojimi izvirnimi razmišljanji in ugotovitvami o izobraževanju odraslih - objavil jih je v petih knjižnih delih v obdobju med letoma 1970 in 1985 - pridobil prav posebno mesto v andragogiki. Med andragogi in izobraževalci odraslih, ki so seznanjeni s temeljno andragoško literaturo, ga skorajda ni, ki ne bi poznal njegovega najbolj znanega dela Pedagogika zatiranih (*Pedagogy of the Oppressed*; leta 1992 je izšla v prenovljeni izdaji z naslovom *Pedagogy of Hope*), ki je izšlo leta 1970; delo poznajo tudi mnogi drugi - pedagogi, sociologi, psihologi itn. Že v tem svojem uvodnem knjižnem delu je izrazil domala vsa svoja temeljna sporočila, in jih v kasnejših delih le še podrobneje in dodatno razčlenjeval. Naslovi drugih njegovih knjig so: *Cultural Action for Freedom* (1972), *Education for Critical Consciousness* (1974), *Pedagogy in Process* (1978) in *The Politics for Education* (1985).

Njegova 'pedagogika zatiranih' temelji na podmeni, da nas tehnološko razvita družba programira za konformnost in da je tradicionalno izobraževanje le sredstvo, ki pospešuje uveljavljanje te logike. Temeljno sredstvo proti temu je ozaveščanje, razvijanje kritične zavesti in človekovo kritično in ustvarjalno obravnavanje resničnosti. Do tega nas ne bodo pripeljali 'zatiralci' (ne vidijo nujnosti tega boja, njihova percepциja je spačena itn.), zato so lahko nosilci osvobajanja le 'zatirani'. Vendar je treba, po Freirejevem mnenju, osvoboditi oba: tako 'zatiranca' kot tudi 'zatiralca', saj so oboji ujetniki iste

družbene strukture. Politična akcija mora biti pedagoška akcija. Moč za uveljavljanje 'pedagogike zatiranih' lahko pridobimo s sistematičnim izobraževanjem, še bolj pa z izobraževalnimi projekti. Za te je značilna aktivna metoda, ki jo poimenuje dialog, v kateri se uveljavlja tehnika 'kointencionalnega' izobraževanja: tu sta učitelj in učenec subjekta, ki imata skupen namen in sta vzajemno soustvarjalca znanja, vsako drugačno možnost imenuje 'psevdo-participacijo'. Tradicionalno izpeljano izobraževanje (poučevanje) označi z izvirnim izrazom 'bančno izobraževanje' (z alternativnim izrazom ga poimenuje tudi 'nekrofilno', izraz si je sposodil pri E. Frommu), s temi izrazi pa v prispodobi negativno ovrednoti metodo - 'bančno' skladiščenje informacij v učenca, to pa je primerno sredstvo 'zatiralca', da uveljavlja svoj interes, da spreminja zavest 'zatiranega', ne pa okoliščin, v katerih ljudje živijo. 'Bančni koncept' izobraževanja je nasprotje dialoške metode, za katero se Freire zavzema, in ki spodbuja učenca k ustvarjanju znanja in problematiziranju položajev. Temeljni cilj izobraževanja je pomagati učencem, da uveljavijo svoje znanje v praksi. To je Freireja napeljalo tudi k razmišljanju o pomembnosti vsebine učenja. Ta naj bo čim bliže občut enim potrebam udeležencev in njihovim izkušnjam. Prednost naj imajo generativne teme, ki omogočajo udeležencu izobraževanja, da razčleni vsebino, to pa lahko naredi le, če jo razume; izobraževalni proces pa je tem bolj ustrezен, kolikor bolj omogoča človeku, da se zaveda socialnih procesov in kolikor bolj je zmožen spremeniti svet, če to želi. Takšen proces označuje Freire z izrazom 'konscientizacija'. O izobraževanju, za kakšno se je zavzemal, je menil, da mora postati zadeva državnega načrtovanja in politike.

Svoje poglede na izobraževanje je Freire vpeljeval zlasti pri opismenjevanju. Je znan organizator kampanj za opismenjevanje. Ne glede na stopnjo pismenosti ljudi je zahteval, da se pri tem uporabljajo vsebine, ki jih ljudje poznajo in ki lahko podkrepijo njihovo stopnjo ozaveščenosti, s tem pa tudi družbene dejavnosti. Po njem je metoda dobila ime Freirejeva metoda opismenjevanja.

Freire je, ne glede na to, komu je namenjal svoje nauke, andragog. Veliko je priporočel k razvijanju andragoške teorije, posebno s tem, da je v izobraževanje odraslih (andragogiko), vnašal pomembne razsežnosti iz drugih ved, zlasti pa sociologije, politologije, filozofije. Pomembno je priporočel k razvoju andragoške teorije s povezovanjem sociooloških spoznanj z izobraževanjem odraslih. Lahko celo rečemo, da je med prvimi, ki so utemeljevali potrebo po socioološkem gledanju na izobraževanje odraslih. Opozoril je zlasti na nadziranost pretoka znanja in na družbeno strukturiranost znanja. Nekateri trdijo, da je imelo njegovo delo večji poudarek na politiki kot pa na izobraževanju. Poznavajoč njegovo analitično poglobljeno obravnavo odnosa 'zatirali' - 'zatirani', lahko ugotovimo, da ni bil le tvorec 'pedagogike zatiranih', temveč je opozarjal tudi na psihološke razsežnosti tega razmerja.

Freire se je rodil leta 1921 v Braziliji. Diplomiral je iz prava in filozofije, kasneje pa si je znanje sam dopolnjeval in ga poglabljal z znanjem iz sociologije in izobraževanja. Zaradi njegovega delovanja so ga v starosti 43 let arretirali, zaprli in izgnali. Iz izgnanstva se je vrnil leta 1980. Ves čas pa je svet opozarjal na razmere v Južni Ameriki, ki so nedvomno vtrsnile močan pečat njegovemu razmišljanju, boju in fanatizmu. Imel je izvirne zamisli o izobraževanju. Freirejevo delo daje upanje, pravi Jarvis, iz njega vejet idealizem in zaupanje v to, kaj lahko človeško bitje postane in kakšno vlogo ima pri tem izobraževanje.

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

The World Bank's with nongovernmental organizations. Washington : Participation and NGO Group, Poverty and Social Policy Department (PSP), The World Bank, 1996. 38 str.

Workers' access to education : a workers' education guide. Geneva : International Labour Office (ILO), 1995. 97 str.

Workplace learning / W. Franklin Spikes, editor. San Francisco : Jossey-Bass, 1995. 95 str. (New directions for adult and continuing education ; No. 68)

Adult education and the labour market II : papers from the second seminar on the network in Strobl, Austria, June 1995 / (edited by Henning Salling Olesen. Roskilde : Strobl : Adult Education Research Group, University of Roskilde ; Bundesinstitut für Erwachsenenbildung St Wolfgang ; European Society for Research in the Education of Adults (ESREA), 1996. 166 str.

Adult education at the margins and new paradigms / Roseanne Benn ... (et al.); ed. by Roger Fieldhouse. Exeter : Centre for Research in Continuing Education, University of Exeter, 1996. 54 str.

Alessandrini, Guiditta: Organizacija izobraževanja. Nova Gorica : Educa, 1996. 246 str.

Alpha 96 : basic education and work / ed. by Jean-Paul Hautecoeur. Toronto : Culture Concepts, 1996. 348 str.

Applebee, Arthur N.: Curriculum as conversation : transforming traditions of teaching and learning. Chicago ; London : The University of Chicago Press, 1996. 149 str.

Biographieforschung und biographisches Lernen / H. Faulstich-Wieland, E. Nuissl, H. Siebert, J. Weinberg (Hrsg.). Frankfurt am Main : Pädagogische Arbeitsstelle des Deutschen Volkshochschul-Verbandes, 1996. 181 str. (Literatur- und Forschungsbericht Weiterbildung : Nr. 37, Juni 1996)

Birzea, Cesar: L'Education à la citoyenneté démocratique : réunion de consultation : Strasbourg, 24-25 juin 1996 : rapport général. Strasbourg : Conseil de la coopération culturelle (CDCC), 1996. 87 str. (DECS/AE(96)16)

Božič, Marta: Sodelovanje in organiziranje. Maribor : Via, 1996. Priloga: Program za reševanje vaj iz knjige. 1 računalniška disketa ; 8,9 cm

Bramley, Peter: Evaluating training. London : Institute of Personnel and Development (IPD), 1996. 154 str. (Training essentials)

Brunswic, Etienne; Jean Valrien: Planning the development of school textbooks : a series of twelve training modules for educational planners and administrators. Paris : International Institute for Educational Planning (IIEP), 1996. (IIEP teaching materials)

Central Europe and Japan : a common challenge : interdisciplinary conference on the 1990s as a historical turning point / ed. Imre Trenčsnyi. Budapest : Hungarian Folk High School Society, 1996. 159 str. V angleškem in madžarskem jeziku.

Clark, Frances: Leadership for quality : strategies for action. London (etc.) : McGraw-Hill, 1996. (Quality in action)

Changing forms of employment : organizations, skills and gender / ed. by Rosemary Crompton, Duncan Gallie and Kate Purcell. London ; New York : Routledge, 1996. 281 str.

Coats, Maggie: Recognising good practice in women's education and training. Leicester : The National Institute of Adult Continuing Education (NIACE), 1996. 154 str.

A community-based approach to literacy programs : taking learners' lives into account / ed. Peggy A. Sissel. San Francisco : Jossey-Bass, 1996. (New directions for adult and continuing education ; No. 70)

Democracy and adult education : ideological changes and educational consequences / Jurij Jug, Franz Pöggeler, eds. Frankfurt am Main (etc.) : P. Lang, 1996. 321 str. (Studies in pedagogy, andragogy and gerontology ; Vol. 27)

Demokracija in izobraževanje odraslih : ideološke spremembe in posledice / ur. Jurij Jug, Franz Pöggeler, Kranj : Moderna organizacija, 1996. 280 str. (Zbirka zgodovina izobraževanja odraslih ; 1. zv.)

Gallagher, Leo: Vocational education and training in Ireland. Berlin : CEDEFOP, 1993. 97 str. str.

Shavit, Yossi; Blossfeld, Hans-Peter: Persistent inequality : changing educational attainment in thirteen countries. Boulder ; San Francisco ; Oxford : Westview Press, 1993. (Social inequality series)

Design and production of multimedia and simulation-based learning material / ed. by Ton de Jong and Luigi Sarti. Dordrecht ; Boston ; London : Kluwer Academic Publishers, 1994. 252 str.

Fridères-Poos, Jose; Tagliaferri, Jean; Kintzele, Jeff: Vocational education and training in Luxembourg. Berlin : CEDEFOP, 1994. 70 str.

Malim, Tony: Cognitive processes : attention, perception, memory, thinking and language. Basingstoke : MacMillan, 1994. 196 str. (Introductory psychology series)

The employment initiative : from plans to action. Brussels : European Commission, Directorate General for Employment, Industrial relations and Social Affairs, 1995. 15 str. (Initiatives employment : special report ; 2, april 1995)

Fressura, Nicola: Vocational education and training in Italy. Thessaloniki : CEDEFOP, 1995. 131 str.

Geers, Frederik; Weydervelt, Reinald Van: Vocational education and training in Belgium. Thessaloniki : CEDEFOP, 1995. 128 str.

Grolo, Maral E.: Vocational education and training in Portugal. Thessaloniki : CEDEFOP, 1995. 94 str.

Leonardo da Vinci : promoters guide, 1995. Brussel: European Commission, Directorate General XXII - Education, Training and Youth, 1995. 47 str.

Nielsen, Soren: Vocational education and training in Denmark. Berlin : CEDEFOP, 1995. 115 str. str.

Non-formal adult education in Sweden : a brief introduction to Swedish popular education. history, aims, ideology and economy. Stockholm : Folkbildningsförbundet, 1995. 8 str.

Rubin, Herbert, J.; Rubin, Irene S.: Qualitative interviewing : the art of hearing data. Thousand Oaks ; London; New Delhi : Sage, 1995. 302 str.

Stavrou, Stavros: Vocational education and training in Greece. Thessaloniki : CEDEFOP, 1995. 102 str.

Tempus - Phare and Tacis : annual report 1 August 1993 - 31 July 1994 / prepared by European Training Foundation for European Commission, Directorate-General XXII - Education, Training and Youth. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 1995. 84 str.

Training and mobility of researchers (TMR) 1994-1998 : research networks : information package. Edition 1994-95. Brussel : European Commission, Directorate-General for Science, Research and Development, 1995. 72 str.

Peter Monetti, ACS

Bralcem Novičk sporočam, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek popoldne od 14. do 16. ure.
Vabljeni.

Avtorje prosim, da pošiljajo svoje prispevke za Novičke na računalniški disketi (to bom vrnil) ali po elektronski pošti, ker nam s tem prihranijo delo s prepisovanjem.

Urednik

ACS
SEC

svetovanje, raziskovanje, razvoj, informacijsko središče, izobraževanje
consulting, research, development, info-centre, education